

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΔΕΙΤΟΥΡΓΩΝ
ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΑΡΓΥΡΙΟΥ ΤΣΟΥΡΟΥ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ
ΚΟΙΝΟΥ ΜΑΣ ΑΓΩΝΑ ΓΙΑ ΨΗΦΙΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ ΠΟΥ ΜΑΣ
ΑΦΟΡΑ, ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΑΝΑΙΤΙΑΣ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΣΧΕΤΙΚΗΣ
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΑΠΟΤΟ ΥΠΕΘΑ.

Στρατιωτική δικαιοσύνη:

Μια δικαιοσύνη της οποίας τα διαπιστευτήρια ισοτιμίας της με την τακτική δικαιοσύνη, παραμένουν ευσεβής –ακόμα πόθος. Κι ας έχει αναθεωρηθεί υπέρ αυτής (ισοτιμίας) η σχετική συνταγματική διάταξη.

Λίγη ιστορία.....

Η Στρατιωτική Δικαιοσύνη στη μορφή που σήμερα γνωρίζουμε, αποτελεί κατάκτηση της ιδεολογικής έξαρσης που επέφερε η Γαλλική Επανάσταση. Έτσι, το "Πολιτικόν Σύνταγμα της Ελλάδος" που ψηφίστηκε στην Τροιζήνα την 1-5-1827 από την Γ' Εθνική Συνέλευση, όριζε ότι οι μέλλοντες να συνταχθούν Κώδικες, Πολιτικός, Εγκληματικός και Στρατιωτικός πρέπει να έχουν "ιδιαιτέρως βάσιν την Γαλλικήν Νομοθεσίαν". Η ρύθμιση αυτή δεν αποτελούσε εκδήλωση πνεύματος ξενοφιλίας, αλλά προσπάθεια για εκσυγχρονισμένη οργάνωση του κοινωνικού βίου ενός έθνους που μόλις είχε απελευθερωθεί.

Με την έλευσή του στην Ελλάδα, ο Κυβερνήτης Ιωάννης Καποδίστριας λόγω της μη εισέτι κατάρτισης των νέων Κωδίκων, έθεσε σε ισχύ, με το υπ' αριθμόν ΙΗ΄ Ψήφισμα της 21ης Δεκεμβρίου 1828, τους στρατιωτικούς και ναυτικούς ποινικούς νόμους της Γαλλίας. Οι κώδικες αυτοί ίσχυσαν αυτούσιοι χωρίς ποτέ να μεταφρασθούν επίσημα στην ελληνική γλώσσα.

Στο από 18 Μαρτίου 1844 "Πολιτικόν Σύνταγμα της Ελλάδος" το "Συνομολογηθέν μεταξύ της Εθνικής των Ελλήνων Συνελεύσεως και του Βασιλέως αυτού Όθωνος" και στο άρθρο 95 αυτού οριζόταν ότι: «Ειδικός νόμος θέλει κανονίσει τα περί στρατοδικείων και ναυτοδικείων».

Με βάση τη συνταγματική εξουσιοδότηση εκδόθηκαν οι νόμοι ΦΒ΄ της 19ης Μαΐου 1860 "Περί Στρατιωτικής Ποινικής Νομοθεσίας" και ΧΝΘ΄ της 5ης Αυγούστου 1861 "Περί Ναυτικής Ποινικής Νομοθεσίας", οι οποίοι ουσιαστικά

αποτελούσαν μετάφραση της αντίστοιχης γαλλικής νομοθεσίας. Τα νομοθετήματα αυτά μετά από αλλεπάλληλες τροποποιήσεις ίσχυαν για 85 περίπου χρόνια, έως ότου τέθηκε σε ισχύ ο Στρατιωτικός Ποινικός Κώδικας που κυρώθηκε με τον AN 2803/1941.

Τονίζεται, για ιστορικούς και μόνο λόγους, ότι στην πρώτη περίοδο της στρατιωτικής δικαιοσύνης, ο πρόεδρος, οι απαρτίζοντες την έδρα δικαστές και ο εισαγγελέας λαμβάνονταν από τους εν ενεργεία αξιωματικούς του στρατού ξηράς που ονομάζονταν στρατιωτικοί δικαστικοί σύμβουλοι. Ο θεσμός των δικαστικών συμβούλων εισήχθη για πρώτη φορά με το νόμο 484 της 30 Νοε/15 Δεκ. 1914 "Περί συστάσεως σώματος στρατιωτικής δικαιοσύνης". Επιλέγονταν αυτοί, μεταξύ δικαστών ή δικηγόρων, που εκδήλωναν σχετικό ενδιαφέρον και συνήθως προτιμούνταν όσοι είχαν υπηρετήσει ως έφεδροι αξιωματικοί.

Στο σημείο αυτό, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο ότι, με το νόμο 1865 της 17^{ης} Ιανουαρίου 1920 (άρθρο 17 αυτού), οι στρατιωτικοί δικαστικοί σύμβουλοι (όπως αποκαλούνταν οι αξιωματικοί του δικαστικού σώματος) υπάγονταν πλήρως στις μισθολογικές διατάξεις των τακτικών δικαστών εξομοιούμενοι με τις αντίστοιχες θέσεις των τελευταίων. Κατά τον ίδιο τρόπο, στη συνέχεια, με βάση το Ν. 3358/1925 (άρθρο μόνο), είχε ορισθεί ότι ο Πρόεδρος και ο Κυβερνητικός Επίτροπος (νυν Εισαγγελέας) του Αναθεωρητικού Δικαστηρίου διέπονται, όσον αφορά τη μισθοδοσία και τις εν γένει αποδοχές τους, καθώς και τη σύνταξή τους, από τους εκάστοτε ισχύοντες νόμους που διέπουν κατά τούτο τους πολιτικούς δικαστές. Δηλαδή ο Πρόεδρος και ο Επίτροπος του τότε Αναθεωρητικού Δικαστηρίου αντιστοιχούσαν βαθμολογικά αλλά και μισθολογικά προς Αντιπρόεδρο του Αρείου Πάγου, ενώ τα μέλη αντιστοιχούσαν με αρεοπαγίτες. Σήμερα, δυστυχώς, όσο κι αν ακούγεται παράξενο και ιστορικά οξύμωρο, παραμένει μόνον η βαθμολογική αντιστοιχία (εδώ ταιριάζει γάντι για τη στρατιωτική δικαιοσύνη, η ποιητική ρήση του εθνικού μας ποιητή: «περασμένα μεγαλεία και διηγώντας τα να κλαις»).

Κατά τα έτη 1922 και 1946 συστάθηκαν, αντίστοιχα, χωριστά σώματα Ναυτικής και Αεροπορικής Δικαιοσύνης. Με το νομοθετικό διάταγμα 448/1970

ενοποιήθηκαν τα σώματα στρατιωτικής, ναυτικής και αεροπορικής δικαιοσύνης και συστάθηκε το Δικαστικό Σώμα των Ενόπλων Δυνάμεων, ως κοινό σώμα και για τους τρεις κλάδους [τα στρατιωτικά δικαστήρια όμως λειτουργούν ως στρατοδικεία, ναυτοδικεία, αεροδικεία, είτε ως μεμονωμένα δικαστικά καταστήματα είτε ως ενιαία], συμπεριέλαβε δε και τους δικαστικούς γραμματείς υπό χωριστή επετηρίδα, υπαγόμενο απευθείας στον τότε Αρχηγό Ενόπλων Δυνάμεων και ήδη Αρχηγό ΓΕΕΘΑ.

Έως το 1970, η προέλευση των αξιωματικών που απάρτιζαν τις συνθέσεις των στρατοδικείων, όπως ήδη αναφέρθηκε, ήταν από το στρατό ξηράς. Από το 1970 και έως το 1995, οι δικαστικοί σύμβουλοι (μόνον άνδρες) προέρχονταν από τη Στρατιωτική Σχολή Αξιωματικών Σωμάτων (ΣΣΑΣ).

Μετά την ισχύ του Ν. 1911/1990 [με το νόμο αυτό επετράπη η είσοδος των γυναικών στις στρατιωτικές σχολές] επανήλθε το σύστημα της πλήρωσης των θέσεων δικαστικών συμβούλων με διαγωνισμό, με το Ν.Δ. 390/1997. Έτσι, το δικαστικό σώμα έχει τη χαρά να περιλαμβάνει σήμερα στις τάξεις του και γυναίκες.

Στο μεταξύ, με βάση το Σύνταγμα του 1975 όπου για πρώτη φορά έμπαιναν τα θεμέλια για μια πραγματικά ανεξάρτητη στρατιωτική δικαιοσύνη, σε εκτέλεση της διάταξης του άρθρου 96 αυτού, ψηφίσθηκαν κατά μία ευτυχή συγκυρία, οι νόμοι 2304/1995 περί «Κώδικος Δικαστικού Σώματος των Ενόπλων Δυνάμεων» και 2287/1995 για το νέο Στρατιωτικό Ποινικό Κώδικα.

Η προαναφερθείσα ευτυχής συγκυρία τελικά δεν ήταν τόσο ευτυχής, δεδομένου ότι ο ως άνω εκτελεστικός νόμος που εκδόθηκε το έτος 1995 (2304), ενώ ενσωμάτωσε όλες τις εκφάνσεις της προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας που απολαμβάνουν οι υπόλοιποι δικαστές, ρυθμίζοντας κατ' ανάλογο, με το ν. 1756/88 «Κώδικας Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών», τρόπο, τα επί μέρους θέματα (διορισμός κατόπιν διαγωνισμού, υπηρεσιακή κατάσταση, προαγωγές, τοποθετήσεις, ανώτατο δικαστικό συμβούλιο, πειθαρχικό δίκαιο κλπ), παρέλειψε να προβλέψει τη χορήγηση στους στρατιωτικούς δικαστές αποδοχών ανάλογων με το λειτούργημα τους.

Η παράλειψη αυτή επαναλήφθηκε με το ν. 2521/97 «Ειδικό μισθολόγιο δικαστικών λειτουργών, μισθολόγιο κύριου προσωπικού του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους...» στον οποίο όμως εντάχθηκε το κύριο προσωπικό του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, αλλά και οι ιατροδικαστές, αφήνοντας εκ νέου μετέωρο το θέμα του μισθολογίου για τους δικαστικούς λειτουργούς των ενόπλων δυνάμεων, με συνέπεια την ψυχολογική, ηθική, οικονομική και υπηρεσιακή κόπωση των τελευταίων εξαιτίας των δικαστικών αγώνων τους για αποκατάσταση αυτής της αδικίας.

Η πόρτα όμως έκλεισε και αυτή τη φορά και μάλιστα κατά τρόπο ηχηρό, αφού το Συμβούλιο της Επικρατείας με την υπ' αριθ. 2857/03 απόφασή του (κατά πλειοψηφία), επιλέγοντας τη γραμματική ερμηνεία της διάταξης του άρθρου 96 του Συντάγματος, δέχθηκε ότι οι στρατιωτικοί δικαστές δεν δικαιούνται το ειδικό μισθολόγιο των δικαστών γιατί το παραπάνω άρθρο του Συντάγματος δεν παραπέμπει στο άρθρο 88 παρ.2 αυτού, το οποίο αναφέρεται στις αποδοχές των δικαστών, ενώ δεν παρέλειψε να τονίσει τη διττή ιδιότητα του δικαστικού λειτουργού των ενόπλων δυνάμεων παρά πάσα έννοια διάκρισης των πολιτειακών οργάνων. Αρκούσε μια αναδρομή από τους πρώτους δικαστές της χώρας στα νομοθετικά κείμενα του 1920 και 1925 που προαναφέραμε, για να καταλάβουν πόσο πίσω βρίσκονται από τον καιρό τους και τα πράγματα όσον αφορά τη στρατιωτική δικαιοσύνη. Δεν το έπραξαν ποτέ.

Μια τέτοια κατάσταση δεν μπορεί παρά μόνο συνταγματικά προβλήματα να προκαλεί, διότι η ιδιότητα-κατάσταση του δικαστή ως αμέσου κρατικού οργάνου της Δικαστικής Λειτουργίας, του οποίου η εξουσία πηγάζει απευθείας από το νόμο και το Σύνταγμα είναι αντιφατική με την ιδιότητα- κατάσταση του στρατιωτικού ως εμμέσου κρατικού οργάνου.

Επομένως, για να επέρχονταν αποκατάσταση στο έλλειμμα κατοχύρωσης της προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας των στρατιωτικών δικαστών ώστε να αρθεί η αδικία που υφίστανται οι τελευταίοι, έπρεπε η μισθολογική εξομοίωσή τους με τους τακτικούς δικαστές να συμπεριληφθεί σε αναθεώρηση του Συντάγματος.

Και φθάσαμε στο σήμερα.....

Η τροποποίηση, με την πρόσφατη αναθεώρηση (Ψήφισμα της 25-11-2019 της Θ΄ Αναθεωρητικής Βουλής) του Συντάγματος, μεταξύ άλλων του πρώτου εδαφίου της παρ. 5 του άρθρου 96 αυτού, ανέδειξε πλήρως και σφράγισε ιστορικά την αναμενόμενη επί τόσες δεκαετίες, απόλυτη εξομοίωση (όπως προκύπτει από τη συνταγματική διατύπωση) των μελών του δικαστικού σώματος των ενόπλων δυνάμεων με τους λοιπούς τακτικούς δικαστικούς λειτουργούς. Η καθοριστική αυτή αναγκαιότητα της εξομοίωσης δεν επηρέασε μεν επί 25 έτη από τη θέση σε ισχύ του Κώδικα Δικαστικού Σώματος των Ενόπλων Δυνάμεων (Ν. 2304/1995), την απονομή της δικαιοσύνης στις ένοπλες δυνάμεις, δημιούργησε όμως τριβές και κλυδωνισμούς στην προσπάθεια των στρατιωτικών δικαστών να ενταχθούν και να καθιερωθούν στην κοινωνική πραγματικότητα ως ισότιμοι δικαστές με τους πολιτικούς συναδέλφους των. Τούτο οφειλόταν τόσο στην πεποίθηση κάποιων ότι η υπαγωγή των πρώτων στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, δεν επέτρεπε την επέκταση των «προνομίων» των τακτικών δικαστών και στους δικαστές των ενόπλων δυνάμεων όσο και στη δόλια επιχειρηματολογία της βαθμολογικής αντιστοίχισης αυτών με τους βαθμούς ιεραρχίας των αξιωματικών των ενόπλων δυνάμεων, στοιχεία που δυστυχώς ανεδείκνυε και η ενσφήνωση διατάξεων στο θεσμικό νόμο, που περισσότερο ταιριάζουν σε στρατιωτικό κανονισμό (π.χ. στρατιωτικός όρκος) παρά σε κώδικα δικαστικού σώματος.

Το πιο σοβαρό όμως είναι, όπως ήδη προεκθέσαμε, η λίαν επώδυνη για μας αντιμετώπιση των στρατιωτικών δικαστών από το Συμβούλιο της Επικρατείας (ας μην ξεχνάμε ότι τα περισσότερα διοικητικά δικαστήρια στάθηκαν στο ύψος των περιστάσεων), που αντί να προωθήσει και αναγάγει το νόημα των κειμένων διατάξεων του ΚΔΣΕΔ, υπέρ μιας παραδοχής σε πλαίσια ξεκάθαρης αντίληψης για την ιδιότητα και τη λειτουργία (δικαστική και προσωπική) των στρατιωτικών δικαστών, κράτησε σταθερή νομολογία περί διττής υποστάσεώς μας ως δικαστών και εκτελεστικών συνάμα οργάνων της πολιτείας. Η αντιμετώπιση αυτή είχε και έχει ακόμα συνέπειες που πλήττουν το κύρος της στρατιωτικής δικαιοσύνης, της τελευταίας αναγομένης από τους κατά καιρόν φυσικούς προϊσταμένους της σε κλάδο των ενόπλων δυνάμεων, με καίρια συνέπεια, οποιαδήποτε κατάσταση αφορούσε τους στρατιωτικούς

δικαστές (όπως το καίριο θέμα του μισθού) να τίθεται υπό διαπραγμάτευση και συζήτηση μεταξύ των αρχηγών των επιτελείων με τα γνωστά, δυσμενή έως σήμερα, αποτελέσματα.

Ουδείς, μα ουδείς δεν έθεσε το εύλογο ερώτημα: Πως είναι δυνατόν να δικάζουν οι άνθρωποι αυτοί (στρατιωτικοί δικαστές) με ελλείπουσα λειτουργική ανεξαρτησία; Πως είναι δυνατόν να κρίνουν για τις ζωές συνανθρώπων τους χωρίς να πληρούν τους υπό του συντάγματος τιθέμενους όρους και εγγυήσεις για την απονομή της δικαιοσύνης; Πως είναι δυνατόν, στη διάρκεια των 25 ετών λειτουργίας του δικαστικού σώματος των ενόπλων δυνάμεων, να μην έχει ασκηθεί ούτε ένα ένδικο μέσο για πάσχουσα δωσιδικία των στρατιωτικών;

Γνωστά όλα αυτά, αλλά πάντα η νομική επιστήμη είχε το προτέρημα της κατάστρωσης λογικών αλληλουχιών και κατασκευής νοηματικών δομών που στοχεύουν εξ αρχής σε μια συγκεκριμένη παραδοχή περιστατικού που πρέπει να προβληθεί ως η μόνη ισχύουσα πραγματικότητα και αυτό έγινε με τις δικαστικές αποφάσεις που «θεμελίωσαν» τη διττή ιδιότητα των στρατιωτικών δικαστών, πράγμα ανήκουστο για μια συντεταγμένη πολιτεία του ευρωπαϊκού κατεστημένου.

Σήμερα, το δικαστικό σώμα των ενόπλων δυνάμεων δοκιμάζεται και πάλι και δη κατά τρόπο περισσότερο επώδυνο, αφού θα περίμενε κάποιος ότι η προσφάτως επιτευχθείσα αναθεώρηση του Συντάγματος θα προσέδιδε με την παραδοχή της πλήρους ισοτιμίας των στρατιωτικών δικαστών με τους τακτικούς δικαστές, την επιθυμητή επί δεκαετίες αξία στη στρατιωτική δικαιοσύνη. Αυτό όμως δεν έχει γίνει ακόμα αν και το σχετικό νομοσχέδιο υπάρχει στο ΥΠΕΘΑ και μάλιστα έχοντας «περάσει» από τα συναρμόδια υπουργεία. Γι' αυτό ακριβώς και αναφέρθηκε προηγουμένως η έννοια του εμπαιγμού.

Δεν είναι κατανοητό και έναντι ουδεμίας επιχειρηματολογίας μπορεί ν' αντέξει η αιτία αυτής της σιωπής. Διατάξεις νόμου για τη στρατιωτική δικαιοσύνη που έλκουν απευθείας εκ του Συντάγματος την ουσιαστική τους ισχύ παραμένουν σε ομηρία από μη εμφανιζόμενα στο δημόσιο κάδρο πολιτικά ή και δικαστικά ενδεχομένως πρόσωπα που επηρεάζουν αρνητικά την κατευόδωση του

παραπάνω νομοσχεδίου, όπως από μια γενική πληροφόρηση, αυτό προκύπτει. Ο λόγος ή οι λόγοι; Σίγουρα, όποιοι κι αν είναι δεν μπορούν ν' αντέξουν απέναντι στην κοινή λογική και υπακούοντας μάλλον σε μικροπολιτικές βλέψεις, μίζερες προσδοκίες, καφενειακές συζητήσεις και γελοίες επικλήσεις κοινωνικών καταστάσεων που δικαιωματικά έχουν κερδηθεί από τους δικαστικούς λειτουργούς των ενόπλων δυνάμεων, προσπαθούν να μετακινήσουν χρονικά το κοινωνικά, δικαιοπολιτικά και ιστορικά αναγκαίο.

Αυτό δεν πρέπει να περάσει και το βάρος μιας τέτοιας διαπιστωτικής φράσης δεν βαραίνει μόνον τους στρατιωτικούς δικαστές αλλά και τον εκάστοτε φυσικό τους προϊστάμενο που οφείλει να σταθεί με παρρησία απέναντι σε οποιαδήποτε άρνηση, αντίθεση, διαστροφή και αλλοτρίωση της εικόνας της στρατιωτικής δικαιοσύνης και όχι να δίνει την εντύπωση της συναίνεσης με μια διατηρούμενη στο χρόνο απραξία.

Αθήνα, 18-12-2020

Ο Πρόεδρος της Ένωσης

Αργύριος Στ. Τσουρούς

Αναθεωρητής Β΄